

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Høringsinstansene

Dato: 29.03.2012

Vår ref: 12/114-2 H.A.A

Deres ref:

Høring - Liturgi for velsignelse av hus og hjem

Kirkerådet sender med dette et forslag til *Liturgi for velsignelse av hus og hjem* på høring (KR sak 15/12). Høringen inngår som del av saksgangen fram til et eventuelt vedtak i Kirkemøtet våren 2013.

Høringsdokumentet består av en redegjørelse som munner ut i noen høringsspørsmål (se side 11). Dessuten følger selve liturgiforslaget - i begge målformer.

Høringsfristen er satt til **5. juni 2012**. Hørings svar bes sendt elektronisk til: post.kirkeradet@kirken.no.

Med vennlig hilsen

Jens-Petter Johnsen
direktør

Paul Erik Wirgenes
avdelingsdirektør

Høringsinstanser:

Biskopene

Bispedømmerådene

Det Teologiske fakultet ved Universitetet i Oslo

Det praktisk-teologiske seminar ved Universitetet i Oslo

Det Teologiske Menighetsfakultet

Misjonshøgskolen

Kirkelig utdanningscenter i nord

Norsk Lærerakademi, Bachelor- og masterstudier

Diakonhjemmet Høgskole

Haraldsplass diakonale høgskole

Lovisenberg Diakonale Høgskole

Høgskolen Diakonova

Høgskolen i Staffeldtsgate

Norges Musikkhøgskole

KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon

Den norske kirkes presteforening

Det Norske Diakonforbund

Kateketforeningen – Den norske kirkes undervisningsforbund

Musikernes fellesorganisasjon

Fagforbundet, seksjon kirke, kultur og oppvekst

Fagforbundet TeOLOgene

Kirkeansatte v/ Ola Ytterdahl

Norsk Kvinnelig Teologforening v/..

Norges Kristne Råd

Samarbeidsråd for menighet og misjon (SMM)

Høring - Liturgi for velsignelse av hus og hjem

Dette forslaget til en Liturgi for velsignelse av hus og hjem, bygger i stor grad på en lignende nordsamisk liturgi som ble vedtatt av Samisk kirkeråd i 2007. Den nordsamiske liturgien har i norsk oversettelse også vært brukt av prester ved en rekke anledninger i mange deler av landet. Kirkerådets *Nemnd for gudstjenesteliv* (NFG) mente det var behov for å utarbeide en tilsvarende liturgi som kan vedtas av Kirkemøtet og inngå i gudstjenestereformen.

Liturgien er utformet slik at den kan brukes når noen flytter inn i et nytt hjem og ønsker at presten skal komme å be for hjemmet og velsigne det. Liturgien kan også brukes når noen opplever uro og utrygghet i huset.

1. Bakgrunn

Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) vedtok i 2010 å utarbeide bønner og velsignelser for ulike anledninger. NFG utviklet vedlagte liturgi for velsignelse av hus og hjem. Kirkerådet behandlet denne på sitt møte 16.mars 2012 og vedtok å sende denne ut på høring..

NFG var kjent med at det allerede foreligger en liturgi for "Velsignelse av hjem", utarbeidet av Nordsamisk liturgiutvalg i 2001. Den inngikk som en del av den nordsamiske oversettelsen av Gudstjenestebok I-II, som (nåværende) biskop Per Oskar Kjølaas forestod. Senere er denne liturgien blitt oversatt til norsk (bokmål) og har vært brukt av prester ikke bare i Nord-Norge, men også i andre deler av landet. Liturgien følger i store trekk en tilsvarende ordning som Den evangelisk-lutherske kirke i Finland utgav allerede i 1985.

Å vedta en liturgi for velsignelse av hus og hjem er derfor ikke noe helt nytt i vår kirke. Forslaget som Kirkerådet med dette sender på høring har svært mange likhetstrekk med liturgien fra Nordsamisk liturgiutvalg, men er ikke helt identisk med denne.

Felles for begge liturgiene er at liturgien primært er tenkt brukt når noen flytter inn i et nytt hjem og ønsker at presten eller annen kirkelig medarbeider skal komme og be for hjemmet og velsigne det. Samtidig er det mulig å bruke liturgien også når noen opplever uro eller utrygghet i huset. Denne kombinasjonen i bruken av liturgien er i seg selv et viktig poeng. Begge disse behovene er til stede i dag. Liturgiene har vært etterlyst og imøtekommer et behov i ulike deler av landet. Nå er det naturlig å la dette inngå som del av gudstjenestereformen i Den norske kirke.

2. Teologiske og kirkehistoriske overveielser

A. *Alt det Gud har skapt er godt og helliges ved Guds ord og bønn*

Den teologiske begrunnelsen for denne og for alle andre velsignelsesliturgier finner vi i bibelordet: "Alt det Gud har skapt, er godt, og ikke noe skal forkastes når det mottas med takk. For det helliges ved Guds ord og bønn" (1 Tim 4,4-5).

I Den norske kirkes Ordning for kirkevigsling henvises det direkte til dette bibelordet i forkortet form som det teologiske grunnlaget for kirkevigsling og for vigsling av kirkegård: "Alle ting blir helliget ved Guds ord og bønn". Men også for andre typer velsignelser, hvor det ikke henvises uttrykkelig til dette bibelordet, gjelder det at Guds ord og bønn er det sentrale innhold i velsignelsen. I den nordsamiske liturgien for Velsignelse av hus og hjem er denne bibelhenvisningen med. NFG har diskutert om en liturgien for Velsignelse av hus og hjem skulle henviser uttrykkelig til dette bibelordet i innledningsdelen, eller om det kun skulle være en stilltiende forutsetning for liturgien. NFG har plassert denne formuleringen som innledning til lesningen.

Uansett står 1 Tim 4,4-5 sentralt i velsignelsesliturgier. I den foreslåtte liturgien for Velsignelse av hus og hjem anvendes dette bibelordet på hus og hjem, som dermed betraktes som en viktig del av Guds gode skapergaver. Bibelordet er i sin opprinnelige sammenheng rettet mot dem som "forbyr folk å gifte seg og krever avhold fra mat". Apostelens poeng er at ekteskap og mat inngår som del i "alt det Gud har skapt", og som "er godt". Hus og hjem – som livsvilkår og institusjon – kan vi også betrakte som del av Guds skaperverk, og som noe godt. Det representerer ikke noe urent eller religiøst problematisk. Denne positive skapelsesteologi var et svært sentralt punkt i oldkirkens oppgjør med annen lære som så ned på og forkastet det skapte. Denne skapelsesteologi ble på mange måter fornyet gjennom reformasjonen, først og fremst ved Martin Luthers teologi.

Når hus og hjem "helliges ved Guds ord og bønn", faller enhver tvil om at det er godt, bort. Samvittigheten blir trygg og klar, og den troende frykter ikke for å kunne ta det i bruk. I forbindelse med opplevelse av uro i hus, gir en slik tankegang god mening. Guds ord og bønn gir hjelp til å overvinne usikkerhet, tvil og frykt.

Men også når det ikke foreligger en slik uro, gir det god mening at hus og hjem helliges ved Guds ord og bønn. Det kan oppleves som en betryggende bønn til Gud om å beskytte hjemmet og huset fra fremtidige farer og gjøre det til et godt sted å leve. Dessuten innebærer helligelsen noe mer: Ved helligelsen av dette skapergode som Gud gir alle mennesker uavhengig av deres tro, får hjemmet og huset en dyp åndelig betydning. Det betraktes ikke som noe selvsagt, som noe nøytralt eller uvedkommende for vårt trosliv. Det naturlige og "selvsagte" blir en sentral del av den kristne identitet og helliggjørelse, simpelthen ved at det "mottas med takk". Denne takken til Gud kommer tydelig fram i Timoteusbrevs-teksten, hvor det sies at livsgodene nettopp er gitt "for at de som tror og kjenner sannheten, skal ta imot den med takk" (1 Tim 4,3).

Dette bibelordet viser hvor sentralt takken for Guds skapergaver er i den kristne tro. Takken gjelder altså ikke bare det vi kan kalle *frelsesgodene*, men også *skapelsesgodene*. Den kristne helliggjørelse knytter seg til begge disse gavene, og kommer til uttrykk i at de mottas med takk til Gud.

Helligelsesmiddelet for disse gode skapergavene er i følge dette apostelordet "Guds ord og bønn". Det er dette middelet kirken har til rådighet når noen anmoder om at noe eller noen blir velsignet, bes for og helliges. Liturgien som foreligger avspeiler dette ved at skriftlesninger og bønner er det sentrale liturgiske element. Andre midler ut over dette er ikke nødvendige. Kirken har heller ikke noe annet å tilby enn akkurat dette.

B. Kan "ting" velsignes? Økumeniske perspektiver.

Generelt har den lutherske kirke vært tilbakeholdende med å velsigne "ting", altså fysiske objekter som hus og bygninger, når en ser bort fra vigsling av kirkebygg.

I løpet av middelalderen hadde det vokst fram en rekke velsignelseshandlinger for konkrete ting og for ulike anledninger, noe som i katolsk terminologi betegnes som *sakramentalier*. Denne fremveksten kan ha skjedd på grunn av den materielle usikkerhet folk levde i, hvor man ønsket beskyttelse mot demoner som fratok folk helse, liv og eiendom. Også det nære forholdet mellom natur og menneske kan ha bidratt til dette. Samtidig kan dette ha vært en mulighet for kirken til å få økt makt ved at alle forhold i livet skulle knyttes til kirkelige velsignelseshandlinger. Slike handlinger fantes over alt i det offentlige og private livet i middelalderen.

Kritikken av alle disse velsignelseshandlingene, både ut fra bibelske og sjelesørgeriske hensyn, var et sentralt ankepunkt fra reformatorenes side, og førte til en radikal reduksjon av velsignelser i protestantiske kirker. Bruk av vievann ble av Luther betraktet som en bespottelse av dåpen, fordi Guds ord og bønn var velsignelsesmiddelet. En reduksjon av velsignelseshandlinger skjedde også i den romersk-katolske kirke, både på 1600-tallet og etter 2. Vatikankonsil (1960-tallet). Her er det blitt vanlig å knytte velsignelse av "ting" nært sammen med menneskene det gjelder, som i formularet: "Velsign dette *huset*, så *de som bor der* kan leve sammen i glede og fred".

I flere lutherske kirker har man i nyere tid gått den motsatte vei og innført nye velsignelseshandlinger. De tyske protestantiske kirker i VELKD vedtok i 1951 en rekke "innvielseshandlinger" for hus og hjem, skoler, offentlige bygg, broer med mer. Dette ble videreutviklet i 1987 til barnehager, aldershjem, sykehus, arbeidsplasser, fritids- og sportssentra. Begrunnelsen for dette var Luthers forklaring av den fjerde bønningen i Fadervår: "Gi oss i dag vårt daglige brød."

Andre kirker har en innarbeidet praksis med å velsigne hus og hjem, åkrer og båter, noe som det også er en viss tradisjon for hos oss. I ortodokse kirker er det vanlig med velsignelse av nye hjem og ulike kjøretøy. Både biler, båter og fly velsignes med tanke på dem som reiser "på land, på havet og i luften". Både i ortodokse kirker og i den romersk-katolske kirke brukes vievann, som en påminnelse om dåpen. Det ligger i slike velsignelser en bønn om vern mot fare, ulykke og uår.

I Gudstjenestebokens (1977) bestemmelser om Vigsling av kirke med mer fremgår det på hvilken måte "rom og inventar" helliges:

Vigsling av kirkehus, rom og inventar skjer ved at menigheten høytidelig tar dem i bruk for første gang ved en offentlig gudstjeneste og helliger dem ved Guds ord og bønn. Fra da av er de reservert for bruk i menighetens liturgiske liv" (GB II,221f).

Når et kirkehus vigsles, og kommer under et særlig bruksvern og regelverk, på en helt annen måte enn alle andre bygninger og rom, inkluderes altså rom og inventar i vigslingshandlingen. Kirkens inventar vigsles ikke separat. Bygg, kirkerom og inventar er vigslet når menigheten "høytidelig tar dem i bruk for første gang". Vigslingsmiddelet er "Guds ord og bønn", slik det også sies i innledningen av vigslingsliturgien: "Herrens apostel sier: Alle ting blir helliget ved Guds ord og bønn. Slik skal også vi i dag vigsle denne kirke/dette kirkerom."

I Den norske kirke finnes det altså ikke egne velsignelser for noen særskilt del av inventaret, verken for alter, prekestol, døpefont, kalk og disk eller for noe annet. Vi har imidlertid en egen, kort liturgi for "Når et nytt orgel tas i bruk", som inneholder skriftlesning og bønn før selve gudstjenesten begynner (GB II, side 247). Grunnen til dette er at orgelet sjelden er på plass når kirkebygget, med rom og inventar, vigsles. Orgelet tas som oftest i bruk på et senere tidspunkt, og har derfor en egen velsignelse. I tråd med dette kan det kjennes naturlig, om en i en vigslet kirke får en ny døpefont eller en annen gjenstand som er viktig for gudstjenestelivet, å markere dette ved å lese et bibelord og be en bønn.

C. Kan hus og hjem velsignes?

Vi vet at fra svært tidlig tid i kirkens historie har kristne bedt når de har flyttet inn i en bolig. Bønn og velsignelser var en sentral del av kristnes hverdag. Biskop Athanasios den store (295-373) foreslo Salme 30 som en slik innvielsesbønn.

Det er en gammel kateketisk tradisjon i den katolske kirke å starte det nye året med en velsignelse av hus og hjem i åpenbaringstiden. I flere katolske land går prester gate for gate og velsigner hjemmene i åpenbaringstiden, andre steder kommer de på anmodning til det enkelte hjem. Over dørkarmen skriver presten med hvitt kritt inn bokstavene C + M + B, som står for "Christus Mansionem Benedicat" og betyr "Kristus velsigne hjemmet". Bokstavene kan også stå for de hellige tre konger, Caspar, Melchior og Balthasar. Denne praksis har et gammeltestamentlig forbilde: "Du skal skrive dem (dvs. ordene) på dørstolpene i huset ditt og på portene dine" (5 Mos 6, 9). I Tyskland skjer mange steder vandringer på Helligtrekongersdag hvor man fester en lapp eller bønneseddel over dørstokken med årstallet og de tre bokstavene. Bønnesedlene kan også velsignes i kirken, med følgende bønn: "Hold din beskyttende hånd over våre hjem i hele dette nye året, og gi at vi når den tid kommer, finner en evig bolig beredt for oss hos deg i himmelen". Dette er altså en årlig velsignelsehandling, og er ikke bare knyttet til situasjonen med å flytte inn i et hus.

Velsignelse av hus og hjem står i en særstilling, også i vår tradisjon. Andakt med skriftlesning, bønn og salmesang har lenge hatt denne velsignende funksjonen. Men også konkrete gjenstander som bilder, husaltere med en bibel eller andaktsbok og broderier med bønner som "Gud velsign vort hjem" har ikke vært uvanlig. I dag har mange også ikoner i hjemmet, og selv om disse ikke har den samme betydning og bruk som i ortodoks tradisjon, uttrykker de ofte et ønske om vern og velsignelse over hjemmet. Kristen sang og musikk er også viktig for mange i dag. Det kan oppleves både som å bekrefte ens identitet og å fylle rommet og atmosfæren i huset med velsignelse. Og høytidene markeres med lys, blomster, religiøse bildemotiver, juletre, adventsstjerne, kors og andre symboler på høytidene. Dette er åpenbart ikke bare *estetiske* uttrykk, men uttrykker også en religiøs og kristen dimensjon.

Det finnes ulike måter å tenke om sansning og fornemmelse av rom og hjem på: En kan betrakte handlingene og symbolene i rommet som pedagogiske hjelpemidler for, og som ekspressive uttrykk for dem som bor i huset. De er bare virksomme når en er seg bevisst disse uttrykk. Altså, atmosfæren "sitter i hodet". Vi skaper rommet med våre mentale konstruksjoner.

Men en kan også betrakte dette som midler som skaper en atmosfære som "sitter i

veggene”, og ikke bare er virksomme når en er seg dette bevisst. Rommet skaper oss. Winston Churchill sa det slik: ”Først former vi bygningene, deretter former de oss.” På en eller annen måte virker velsignelseshandlinger og religiøse symboler inn på vår opplevelse av rommet, og ikke bare når en er seg bevisst hva dette representerer. De bidrar til å skape det vi ofte kaller *atmosfæren* i rommet - i samspill med det som beboerne sier og gjør. Og hendelser som har skjedd i rommet, som for eksempel en innvielse og velsignelse av hjemmet, kan sette et varig spor i rommet. Dette er aldri uavhengig av den forståelse og betydning som menneskene som bor der gir dette, men inngår i et samspill mellom den kraft som ligger i handlingen eller symbolene - og den menneskelige bevisstheten.

Disse to hovedtendensene til å tenke om hus og hjem på, kan vi antakelig også gjenfinne i to av evangeliene; i fortellingen om Jesus som sender ut disiplene to og to foran seg til ulike byer og steder. Her står det skrevet hos Lukas at Guds fred skal komme over *folkene* som bor i huset, mens hos Matteus står det at freden skal komme over *huset selv*.

Lukasversjonen

Men når dere kommer inn i et hus, skal dere først si: ‘Fred være med dette hjemmet!’ Og bor det et fredens menneske der, skal freden deres hvile *over ham*. Hvis ikke skal den vende tilbake til dere selv (Luk 10,5-6).

Matteusversjonen

Når dere kommer inn i huset, skal dere hilse det med fred. Og er huset det verdig, skal freden komme *over det*, men dersom huset ikke er det verdig, skal freden vende tilbake til dere selv (Matt 10,12-13).

I begge tilfelle beskrives freden som en virksom, romlig og objektiv makt, som hviler over dem som tar imot den, eller vender tilbake til ”avsenderen” når de ikke tar imot freden. Vi kan i dag betrakte dette som arkaiske forståelses- og uttrykksmåter, og særlig Matteusversjonen, som i sterkere grad lar freden komme over huset og ikke bare over personene som bor i det.

Men for mange i dag er ikke dette gammeldags, men en naturlig måte å forstå en rekke livs fenomener på. Her kan en ikke bare tenke på det som har vært kalt ”nyreligiøsitet” eller «ny spiritualitet». Også et begrep som ”performativt språk” (dvs. ord som får ting til å skje, slik som en ordre, en domsavsigelse, en velsignelse og lignende) har gitt nytt perspektiv på den skapende og legende kraften som ligger i ritualer og symboler. Ord som ofte anvendes i dag, både i dagligtale og i mer teoretisk sammenheng, ord som ”atmosfære”, ”energi” og ”utstråling”, uttrykker alle en romlig kraftdimensjon ved tilværelsen hvor både tingene, handlingene og menneskenes kropp, bevissthet og ånd spiller med.

Den svenske teologen Sigurd Bergmann hevder at den romlige dimensjonen har vært forsømt i teologiens historie. Begrepet *atmosfære* mener han kan gi en ny tilnærming til forståelsen av rommet ved å forstås som ”mellanrummen mellan själ och kropp, ande och materia, människa och omgivning”.

Viktig i denne sammenheng er at enten en går ut fra en slik tenkemåte, eller er skeptisk til å tenke i slike baner, kan en likevel være enige i at kirken kan eller bør ha et ritual for forbønn og velsignelse av hus og hjem. En slik liturgi kan svare på behovet mange mennesker har for vern mot fare, gi hjelp til å tolke livet og hjemmet på en meningsfull

måte og forkynne den kristne tro og takken for Guds skapergaver i forhold til hjemmet og de nære relasjoner.

D. Velsignelse - eller utdrivelse?

Den foreslåtte liturgien tenkes brukt ved to svært ulike situasjoner:

1. Når noen ber presten komme og velsigne deres nye hjem.
2. Når noen ber presten komme fordi de opplever en form for "uro" i huset de bor eller arbeider i.

Primært er liturgien utformet for det første formålet, men inkluderer også det andre formålet. Begge deler har vært etterspurt i ulike deler av landet, særlig siden 1990-tallet, men uro i huset har fått størst oppmerksomhet i media og den offentlige debatten. Til denne debatten har biskop Per Oskar Kjælaas understreket følgende:

Det er helt i orden med fokus på dette, så lenge de ikke kalles for åndeutdrivelse eller jakt på spøkelser. Det er ikke der vårt fokus ligger, den ligger i velsignelsen og det å be for et hus og at folk må få leve i fred. Vi er ingen diagnostikere som går inn og sier at folk har spøkelser i huset. Vi lytter til folk, hører hva de har å fortelle og lager en bønn. Dette hører med til kirkens absolutt viktigste oppgave; å velsigne mennesker og deres livsvilkår og å be for dem (Dagbladet 6.11.2008).

Denne tenkemåten synes stort sett å ha blitt fulgt når prester i Den norske kirke har vært bedt om å stille uro i hus og hjem. Opplevelsen av uro gis ingen diagnose i form av teorier om spøkelser, gjenferd eller reinkarnasjoner, energier eller liknende, men man imøtekommer simpelthen bønner om hjelp mot opplevd uro i huset. En går ikke inn med en rekke særlige virkemidler, slik mange innenfor nyreligiøse miljøer tilbyr i dag, som å rense hus ved hjelp av de fire elementene ild, vann, jord og luft. Heller ikke gamle råd om å legge inn mynter i hjørnene av rommet eller lignende tas i bruk. Det er Guds ord og bønn som er midlet. Handlingen har ikke preg av å være noen utdrivelse, men en forbønns- og velsigneshandling med korstegn, og gjerne i sammenheng med en samtale.

En slik nøktern tilnærming til det som oppleves som fryktskapende og/eller overnaturlige fenomener, har lenge preget rådgivningen til prester. I Kirkeritualet fra 1685 finner vi denne tilnærmingen i rådet til prester som blir tilkalt til noen "som holdes for at være besat, eller i anden Maade plages av Djevelen eller hans onde Redskab". Her sies det om presten at:

da maa han ingenlunde afslaae det; men bør efter sit Embedes pligt, i Herrens Navn, efter foregaaende alvorlig Bøn og Påkaldelse til Gud, strax at forføie sig til den Syge og fornemme hans Tilstand". Samtidig presiseres det at "Han maa ikke være for hastig til at dømme derom, at han enten gjør for lidet deraf, eller og for meget." "Ikke heller skal en Guds Tjener være for hastig til at troe den gemeene Tale om sådanne Syge; men han bør at være betenksom i sine Domme...". Presten skal be og lese fra Skriften "inde hos den Anfægtede, og altid slutte med Herrens Bøn, og Velsignelsen over den Lidende" (3. art).

I denne teksten, som her er gjengitt i en forkortet form, kan en tydelig gjenkjenne rådet om ikke å avslå å gå til noen som ber om hjelp mot det som holdes for å være urovekkende fenomener. Dessuten er det en oppfordring til ikke uten videre å godta de

forklaringer som gis, vise omsorg for dem som plages, og så bruke Guds ord og bønn, med Fadervår og velsignelse.

En slik rådgivning må fortsatt legges til grunn for bruken av den foreslåtte liturgien for Velsignelse av hus og hjem i de tilfeller der foranledningen er opplevelse av uro eller utrygghet.

Liturgien for Velsignelse av hus og hjem skal dekke både den gledelige begivenhet det gjerne er å flytte inn i et nytt hus/leilighet – og situasjonen med uro og utrygghet i hus og hjem. Da er det viktig å fremheve *takken* over Guds gaver i dette. Samtidig må ikke situasjonen skjønnebles. I begge situasjoner må liturgien også ta på alvor *de farer og destruktive krefter* som kan gjøre seg gjeldende i et hjem. Bønnen bør være konsentrert om tryggheten ved å være i Guds omsorg og inneholde en bønn om å bli befridd fra det onde, slik som i Fadervår. Disse anliggender har det vært viktig å få fram i det fremlagte forslaget.

3. Kommentarer til enkeltledd i liturgien

1. Innledende rubrikker og salme

Det angis to ulike foranledninger for at liturgien anvendes: for å velsigne et nytt hjem – eller der man ”opplever uro og utrygghet”. I den nordsamiske liturgien er den siste situasjonen beskrevet med andre ord (”plages av spøkeri eller av annen grunn”) og det er presisert at de som bor der skal fortelle om det de har opplevd. Den samiske liturgien sier det slik:

Dersom presten blir bedt om å komme til hus der man plages av spøkeri eller av annen grunn, da kan denne liturgien også anvendes. Det er da viktig at presten ber dem som bor der, fortelle hva de har sett eller opplevd i huset. Presten bør også samle husets folk der de har sett eller opplevd noe. Presten kan også holde andakt i det rommet/stedet.

I det fremlagte forslaget er det også foreslått salmer som kan synges under velsigneshandlingen, men som også kan utelates.

- Det kan vurderes om det skal stå i en rubrikk at det først skal finne sted en samtale om det de har opplevd. NFG har ikke funnet det nødvendig å si dette.

2. Innledning

Liturgien åpner med nåde- og fredshilsen. Deretter gis en innledende forklaring om hva handlingen inneholder.

Den samiske liturgien betoner beskyttelsesmotivet noe sterkere og gir mulighet til at det kan sies noen ord om situasjonen. Den starter også bibelhenviingen «Alle ting helliges ved Guds ord og bønn». Denne henviingen er i det nye forslaget flyttet til innledningen av skriftlesningen. Den samiske liturgien er slik:

Alle ting helliges ved Guds ord og bønn. Det gjelder også hjemmet. Hjemmet er Guds gode gave. Vi vil nå overlate dette huset og dere alle til Guds omsorg og varetekt, så dere får bo her i fred og fordragelighet. Vi minnes herrens ord: For

hvor to eller tre er samlet i mitt navn, der er jeg midt iblant dem.

Presten kan her legge til noen ord om det nye huset eller om forholdene i hjemmet.

3. *Skriftlesning*

Det er gitt 8 alternativer til lesninger, som til sammen dekker en rekke motiver: Fred- og trygghetsmotivet er særlig tydelig i alternativ A, B, C og G, mens alternativ D, E, F fremhever at Jesus besøkte andres hjem eller inviterte andre til sitt eget hjem i Kapernaum. Alternativ H oppfordrer til å gi Kristi ord, salmer og takken til Gud rikelig plass i hjemmet.

- Det kan vurderes om det bør sies at det er mulig å velge to lesninger, og ikke bare én.

4/5. *Salme og kort tale.*

Både salmen og kort tale er valgfrie ledd i ordningen. I den samiske liturgien er det også gitt mulighet til etter talen å ha med bekjennelse av forsakelsen og troen.

- Det kan vurderes om det bør gis anledning til å bekjenne forsakelsen og troen.

6. *Bønn*

Her er det gitt to alternative bønner. Begge bønnene egner seg til de to ulike foranledningene for handlingen. Det er også mulighet for å forme en egen bønn som passer for anledningen. Bønnen avsluttes med Fadervår i en av de tre formene som ligger i Ordning for hovedgudstjeneste.

Den andre bønner er en forsiktig språklig revisjon av den nordsamiske liturgien.

7. *Herrens velsignelse*

I tillegg til den aronittiske velsignelsen er det alternativt en apostolisk nådehilsen og et velsignelsesord som minner om velsignelsen som sies i forbindelse med dåp.

- Det kan vurderes om den aronittiske velsignelsen bør være den eneste velsignelsesform.

8. *Salme – er valgfri.*

Høringsspørsmål

1. Er det ønskelig at det vedtas en slik liturgisk ordning for velsignelse av hus og hjem? Hvis svaret er nei, bør det da utarbeides en veiledning for prester og andre

kirkelige medarbeidere om dette?

2. Liturgien kan brukes når noen ber en prest eller en annen kirkelig medarbeider komme og velsigne deres nye hjem. Den kan også anvendes når noen opplever uro eller utrygghet.
 - a. Er det ønskelig at liturgien kan brukes ved begge disse anledningene?
 - b. Ivaretar liturgiforslaget begge disse hensyn?
 - c. Hvordan kan dette eventuelt forbedres?
3. a. Høringsdokumentet legger vekt på at når noen opplever uro eller utrygghet i hus, er det ikke kirkens oppgave å «stille diagnose» eller bekrefte de teorier som presenteres. Er dere enige i denne forutsetningen?
 - b. Hvis ikke, utdyp gjerne dette nærmere.
 - c. Er dere tilfreds med formuleringen «opplever uro eller utrygghet», eller bør det formuleres annerledes? I så fall hvordan?
4. I liturgien og i dokumentet legges det vekt på at velsignelse av hus og hjem skjer ved Guds ord og bønn, og at bruk av lys og eventuelt andre symboler avgjøres lokalt. Er dere enige i dette?
5. Gi gjerne kommentarer og endringsforslag til hovedavsnitt 3 i høringsdokumentet om *Kommentarer til enkeltledd i liturgien*.

Bokmål:

VELSIGNELSE AV HUS OG HJEM

- 1 Denne liturgien kan brukes når folk ber presten eller en annen kirkelig medarbeider komme og velsigne deres nye hjem.
- 2 Dersom presten blir bedt om å komme til hus der man opplever uro eller utrygghet, kan denne liturgien også anvendes.
- 3) Bruk av lys og evt. andre symboler avgjøres lokalt
- 4) Salmeforslag: Vår Gud han er så fast en borg (NoS 295); Herre, signe du og råde (NoS 599); Mektigste Kriste (NoS 528); I dine hender, Fader blid (NoS 596); Velt alle dine veier (NoS 460); Ingen er så trygg i fare (NoS 487); La oss vandre i lyset (NoS 871); Jeg er i Herrens hender (NoS 497); Å, for djup i Jesu kjærleik (NoS 494); Velsignet er det hjem for visst (NoS 746); Jesus, lyft ditt ljose merke (NoS 109); Sørg du for meg, Fader kjær (NoS 303), Sørg for meg, min Fader, du (NoS 304); Til himlene rekker din miskunnhet (NoS 307); Alt står i Guds faderhånd (NoS 308); Gud, lær meg å se (S97 51); Det er Guds englers dag (259 i forslag til ny Norsk salmebok);

1 Salme

Salmen kan utelates.

2 Innledning

L: I Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn: Fred være med dette hus og *alle/hun/han* som hører til her.

Eller

L: Nåde være med dere og fred fra Gud, vår Far, og Herren Jesus Kristus.

Etter innledningsordet kan alle som er til stede svare:

A: **Amen.**

L: Hjemmet/bofellesskapet/arbeidsstedet (e.l.) er Guds gode gave. Vi er samlet for å høre Guds ord og be om velsignelse over dette hjemmet/huset og alle som hører til her, så dere kan bo/leve/arbeide i trygghet og fred. Jesus sier: «Hvor to eller tre er samlet i mitt navn, der er jeg midt iblant dere.» Matt 18,20

3 Skriftlesning

Liturgen, eller en medliturg, leser fra en eller flere av disse tekstene:

L: Alle ting helliges ved Guds ord og bønn. La oss høre Guds ord:

Enten **A**

Den som sitter i skjul hos Den høyeste og finner nattely i skyggen av Den veldige, han sier til Herren: "Min tilflukt og min borg, min Gud som jeg setter min lit til!" Salme 91, 1-2

Eller **B**

Jeg løfter mine øyne opp til fjellene:
Hvor kommer min hjelp ifra?
Min hjelp kommer fra Herren,
han som skapte himmel og jord.
Han lar ikke din fot bli ustø,

din vokter blunder ikke og sover ikke.
Nei, han blunder ikke og sover ikke, Israels vokter.
Herren er din vokter, Herren er din skygge,
han er ved din høyre hånd.
Solen skal ikke stikke deg om dagen
og månen ikke skade deg om natten.
Herren skal bevare deg fra alt ondt
og verne om ditt liv.
Herren skal bevare din utgang og din inngang
fra nå og til evig tid. Salme 121

Eller **C**

Herre du ransaker meg og du vet –
du vet om jeg sitter eller står,
på lang avstand kjenner du mine tanker.
Om jeg går eller ligger, ser du det,
du kjenner alle mine veier. Salme 139, 1-3

Eller **D**

Da de dro videre, kom han til en landsby der en kvinne som het Marta, tok imot ham i huset sitt. Hun hadde en søster som het Maria, og Maria satte seg ned ved Herrens føtter og lyttet til hans ord. Men Marta var travelt opptatt med alt som skulle stelles i stand. Hun kom bort til dem og sa: "Herre, bryr du deg ikke om at min søster lar meg gjøre alt arbeidet alene? Si til henne at hun skal hjelpe meg." Men Herren svarte henne: "Marta, Marta! Du gjør deg strev og uro med mange ting. Men ett er nødvendig. Maria har valgt den gode del, og den skal ikke tas fra henne."
Luk 10,38-42

Eller **E**

De nærmet seg nå den landsbyen de skulle til, og han lot som han ville dra videre. Men de ba ham inntrengende: «Bli hos oss! Det lir mot kveld, og dagen heller.» Da gikk han med inn og ble hos dem. Og mens han satt til bords med dem, tok han brødet, ba takkebønnen, brøt det og ga dem. Da ble øynene deres åpnet, så de kjente ham igjen. Luk 24,28-31

Eller **F**

Dagen etter sto Johannes der igjen sammen med to av disiplene sine. Da Jesus kom gående, så Johannes på ham og sa: «Se, Guds lam!» De to

disiplene hørte hva han sa, og fulgte etter Jesus. Jesus snudde seg og så at de fulgte ham, og han sa: «Hva leter dere etter?» De svarte: «Rabbi, hvor bor du?» Rabbi betyr lærer. «Kom og se!» sa Jesus. De gikk da med ham og så hvor han bodde, og de ble hos ham den dagen. Det var omkring den tiende time. Joh 1,35-39

Eller G

La ikke hjertet bli grepet av angst. Tro på Gud og tro på meg!
Fred etterlater jeg dere, min fred gir jeg dere, ikke den fred som verden gir.
La ikke hjertet bli grepet av angst og motløshet. Joh 14,1.27

Eller H

La Kristi ord få rikelig plass hos dere, så dere med visdom kan lære og rettlede hverandre, med salmer og hymner og åndelige sanger; syng for Gud av et takknemlig hjerte. Og la alt dere sier og gjør, skje i Herren Jesu navn, med takk til Gud Fader ved ham. Kol 3,12-13.16-17

4 Salme

Salmen kan utelates.

5 Kort tale

Her kan følge en kort tale.

6 Bønn

L: La oss be:

L: Gode Gud, velsign *dette hjemmet/dette huset (e.l.)* og alle som hører til her. Vern *hjemmet/huset (e.l.)* mot ondskap og fare. La det være et sted der trygghet og fellesskap rår, et sted der gråt og savn, latter og glede, tro og håp kan deles. Vi ber i Jesu navn. Amen.

Eller

L: Gud vår Far, vi takker for dette *hjemmet/huset (e.l.)* og vi ber deg: Ta det i din gode varetekt. Gi dem som bor her evne og vilje til å støtte hverandre. Vær med dem i medgang og i motgang, i trygghet og i uro. La dem få ta imot hver dag med forventning og glede.

Velsign dette *hjemmet/huset*, alle som hører til her, og som går inn og ut av det. Amen.

Presten kan alternativt be en fri bønn som passer til situasjonen.
Deretter følger:

**A: Vår Far i himmelen.
La navnet ditt helliges.
La riket ditt komme.
La viljen din skje på jorden slik som i himmelen.
Gi oss i dag vårt daglige brød,
og tilgi oss vår skyld,
slik også vi tilgir våre skyldnere.
Og la oss ikke komme i fristelse,
men frels oss fra det onde.
For riket er ditt,
og makten og æren i evighet.
Amen.**

Eller

**A: Fader vår, du som er i himmelen.
La ditt navn holdes hellig.
La ditt rike komme.
La din vilje skje på jorden som i himmelen.
Gi oss i dag vårt daglige brød.
Forlat oss vår skyld,
som vi òg forlater våre skyldnere.
Led oss ikke inn i fristelse,
men frels oss fra det onde.
For riket er ditt,
og makten og æren i evighet.
Amen.**

Det er også anledning til å benytte Fadervår etter 1920-liturgien.

7 Herrens velsignelse

L: Ta imot velsignelsen.

L: Herren velsigne deg og bevare deg.

Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig.

Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred. †

A: **Amen.**

Eller

L: Vår Herre Jesu Kristi nåde, Guds kjærlighet og Den hellige ånds samfunn være med dere alle. †

A: **Amen.**

Eller

L: Herren velsigne din utgang og din inngang fra nå og til evig tid. †

A: **Amen.**

8 Salme

Salmen kan utelates.

KR 15.4/12

Nynorsk:

VELSIGNING AV HUS OG HEIM

1 Denne liturgien kan brukast når folk bed presten eller ein annan kyrkjeleg medarbeidar om å koma og velsigna den nye heimen deira.

2 Dersom presten blir beden om å koma til hus der ein opplever at det er uroleg eller utrygt, kan denne liturgien også nyttast.

3) Bruk av lys og evt. andre symbol kan ein avgjera lokalt.

4) Salmeforslag: Vår Gud han er så fast ei borg (NoS 296); Herre, signe du og råde (NoS 600); Mektigste Kriste (NoS 528); I dine hender, Fader blid (NoS 596); Velt all din veg og vande (NoS 461); Ingen er så trygg på ferda (NoS 488); La oss vandre i lyset (NoS 871); Jeg er i Herrens hender (NoS 497); Å, for djup i Jesu kjærleik (NoS 494); Velsignet er det hjem for visst (NoS 746); Jesus, lyft ditt ljose merke (NoS 109); Sørg for meg, min Fader, du (NoS 304); Til himlene rekker din miskunnhet

(NoS 307); Alt står i Guds faderhånd (NoS 308); Gud, lær meg å se (S97 51); Det er Guds englers dag (259 i forslag til ny Norsk salmebok);

1 Salme

Salmen kan utelatast.

2 Innleiing

L: I namnet åt Faderen og Sonen og Den heilage ande: Fred vere med dette huset og *alle/ho/han* som høyrer til her.

Eller

L: Nåde vere med dykk og fred frå Gud, vår Far, og Herren Jesus Kristus.

Etter innleiingssordet kan alle som er til stades svara:

A: **Amen.**

L: *Heimen/bufellesskapet/arbeidsstaden (e.l.)* er Guds gode gåve. Vi er samla for å høyra Guds ord og be om velsigning over denne *heimen/dette huset* og alle som høyrer til her, så de kan *bu/leva/arbeida* i tryggleik og fred. Jesus seier: «For der to eller tre er samla i mitt namn, der er eg midt iblant dei.» Matt 18,20

3 Skriftlesing

Liturgen, eller ein medliturg, les frå ein eller fleire av desse tekstane:

L: Alle ting blir helga ved Guds ord og bøn. Lat oss høyra Guds ord:

Enten **A**

Den som sit i skjul hos Den høgste og finn nattely i skuggen av Den veldige, han seier til Herren: «Mi tilflukt og mi borg, min Gud som eg set mi lit til!» Salme 91, 1-2

Eller **B**

Eg lyfter auga mine til fjella.
Kvar kjem mi hjelp ifrå?
Mi hjelp kjem frå Herren,

som har skapt himmel og jord.
Han vil ikkje la foten din vakla,
din vaktar vil ikkje blunda!
Sjå, han blundar ikkje og søv ikkje,
Israels vaktar.
Herren er din vaktar,
Herren er din skugge
ved di høgre hand.
Sola skal ikkje skada deg om dagen,
heller ikkje månen om natta.
Herren skal vara deg frå alt vondt.
Han skal verna om ditt liv.
Herren skal vara din utgang og din inngang
frå no og til evig tid. Salme 121

Eller **C**

Herre, du ransakar meg og du veit –
du veit om eg sit eller står,
på lang avstand kjenner du mine tankar.
Om eg går eller ligg, ser du det,
du kjenner alle mine vegar. Salme 139, 1-3

Eller **D**

Medan dei var på veg, kom Jesus til ein landsby, og ei kvinne som heitte Marta, tok imot han i heimen sin. Ho hadde ei syster som heitte Maria, og Maria sette seg ved Herrens føter og lydde på orda hans. Men Marta hadde det så travelt med alt ho skulle stella til. Og ho gjekk bort til dei og sa: «Herre, bryr du deg ikkje om at syster mi lèt meg vera tenar åleine? Sei til henne at ho skal hjelpa meg.» Då svara Herren: «Marta, Marta! Du gjer deg strev og uro med mange ting. Men det er eitt som er nødvendig. Maria har valt den gode delen, og den skal ikkje takast frå henne.»

Luk 10,38-42

Eller **E**

Då dei kom bort imot den landsbyen dei skulle til, gjorde han som han ville gå vidare. Men dei bad han inntrengjande og sa: «Ver hos oss! Det kveldar, og dagen er på hell.» Då gjekk han inn og gav seg til hos dei. Og medan han sat til bords med dei, tok han brødet, bad takkebøna, braut det og gav dei. Då vart auga deira opna, og dei kjende han att. Men han vart usynleg for dei.

Luk 24,28-31

Eller **F**

Dagen etter stod igjen Johannes der med to av læresveinane sine. Då Jesus

kom gåande, såg Johannes på han og sa: «Sjå, Guds lam!» Dei to læresveinane høyrde kva han sa og følgde etter Jesus. Jesus snudde seg, og då han såg at dei følgde etter, sa han: «Kva leitar de etter?» Dei spurde: «Rabbi», – det tyder «lærer» – «kvar bur du?» «Kom og sjå», svara Jesus. Så gjekk dei med han og såg kvar han budde, og dei vart verande hos han den dagen. Det var omkring den tiande timen.

Joh 1,35-39

Eller **G**

Lat ikkje hjartet dykkar uroast! Tru på Gud og tru på meg!
Fred etterlèt eg dykk, min fred gjev eg dykk. Eg gjev dykk ikkje fred på same måten som verda gjer det. Lat ikkje hjartet dykkar uroast, og ver ikkje motlause! Joh 14,1.27

Eller **H**

Lat Kristi ord få rikeleg rom hos dykk, så de med visdom kan undervisa og rettleia kvarandre, med salmar, hymner og åndelege songar. Syng for Gud med takk i hjarta! Og alt de gjer, i ord og gjerning, skal de gjera i Herren Jesu namn og ved han takka Gud, vår Far. Kol 3,12-13.16-17

4 Salme

Salmen kan utelatast.

5 Kort tale

Her kan det følgja ein kort tale.

6 Bøn

L: Lat oss be:

L: Gode Gud, velsign *denne heimen/dette huset (e.l.)* og alle som høyrer til her. Vern *heimen/huset (e.l.)* mot vondskap og fare. Lat det vera ein stad der

det er trygt og der fellesskap rår, ein stad der ein kan dela gråt og sagn, latter og glede, tru og håp. Vi bed i Jesu namn. Amen.

Eller

L: Gud vår Far, vi takkar for denne *heimen/dette huset (e.l.)* og vi bed deg: Ta *han/det* i di gode varetekt. Gje dei som bur her evne og vilje til å støtta kvarandre. Ver med dei i medgang og i motgang, når det er trygt og når det er uroleg. Lat dei få ta imot kvar dag med forventning og glede. Velsign denne *heimen/dette huset*, alle som høyrer til her, og som her går inn og ut. Amen.

Presten kan alternativt be ei fri bøn som passar til situasjonen. Deretter følgjer:

A:

**Vår Far i himmelen!
Lat namnet ditt helgast.
Lat riket ditt koma.
Lat viljen din råda på jorda slik som i himmelen.
Gjev oss i dag vårt daglege brød,
og tilgjev oss vår skuld,
slik vi òg tilgjev våre skuldnarar.
Og lat oss ikkje koma i freisting,
men frels oss frå det vonde.
For riket er ditt
og makta og æra i all æve.
Amen.**

Eller

A:

**Fader vår, du som er i himmelen!
Lat namnet ditt helgast.
Lat riket ditt koma.
Lat viljen din råda på jorda så som i himmelen.
Gjev oss i dag vårt daglege brød.
Forlat oss vår skuld,
som vi òg forlèt våre skuldmenn.
Før oss ikkje ut i freisting,
men frels oss frå det vonde.
For riket er ditt,
og makta og æra i all æve.
Amen.**

Det er også høve til å bruka Fadervår etter 1920-liturgien.

7 Herrens velsigning

L: Ta imot velsigninga.

L: Herren velsigne deg og vare deg.

Herren la sitt andlet lysa over deg og vere deg nådig.

Herren lyfte sitt åsyn på deg og gje deg fred. †

A: **Amen.**

Eller

L: Vår Herre Jesu Kristi nåde, Guds kjærleik og Den heilage andens

Samfunn vere med dykk alle! †

A: **Amen.**

Eller

L: Herren vare din utgang og din inngang frå no og til evig tid. †

A: **Amen.**

8 Salme

Salmen kan utelatast.